

seprű kellett legyen. „Azt mondta nagyanyám: – mesélte Erzsi néneje –, hogy olyan sok volt régebb a boszorkányos, hogy egyik átment a szomszéd istállóba és elvitte a tejet, úgyhogy a tehénnek nem lett egy szikra teje sem, a boszorkány teheninek hétszer annyi lett.” A boszorkányok haszonlesésből vagy bosszúból vitték el a tejet. Ha a gazda mindig őszinte volt és nem haragudott, a boszorkány nem tudta elvinni a tejet.

Hogy honnan lehetett megtudni, ki a boszorkány? Azt személyesen egy boszorkány mondta el: „Vigyél egy lyukas fakanalat, tedd fel a templom kilincsére, és azon less bé, akinek szarva van, az a boszorkány. Aztán dobd el a fakanalat és fuss, mert a boszorkányok tudják, hogy őket lesik. Ezt a karácsony éjféli misén kell csinálni” – hiszen mindenki akkor van ott. Ez az eset hasonlít a más vidéken előforduló Luca-szék hagyományhoz. Ezt Remetén valaki hajdanán megpróbálta és azt mondta, hogy a lyukas fakanálon keresztül nézve a fél falunak szarvat látott. (Persze ilyenkor nagyrészt működik a fantázia is.)

A falu népe imádsággal és kereszttel állott ellen. Vízkeresztkor a boszorkányok is beengedték a papot házzszentelni és őket is eltemették, mint más keresztényeket.

(Vezetőtánár: Mirk László)

Nyulas Terézia

Mai boszorkányságok

1728. július 21-én boszorkányság vádjával 13 ember halálos ítéletét hirdették ki, majd rá két napra el is égették őket a Tisza-parti lakatlan, sötét Boszorkány-szigeten. Egy hónappal később III. Károly király utasítja a szegedi tanácsot, hogy a boszorkányperben kivégzettek bűnügyi iratait a magyar kancelláriához terjesszék fel, és a továbbiakra szüneteltessék az eljárást. Hivatalos körökben az ügyről azóta sem esett szó. De a városvezetőség lelkiismerete túl későn szólalt meg, az emberekben már mélyen gyökerezett a bűbáj és varázslat iránti félelem, kíváncsiság.

A történetekkel kapcsolatos információgyűjtés ma is nehéz. Viszont a szóbeszéd egy olyan történelmi forrás, amelyet nem lehet csak úgy elhallgatni. Így az egykori események mondák-ká, babonákká, szokásokká nőttek ki magukat, amelyek ma is meghatározó szerepet játsza-

Mai boszorkányságok

nak a szegedi életben. De ne siessünk ennyire előre! Inkább helyezkedjenek el kényelmesen, felejtsek el egy percre a külvilágot, és látogassunk el arra a helyre, amely színtere volt az egykori háborzongató eseményeknek.

A Boszorkány-sziget Szeged észak-keleti határában fekszik elhagyatva, ködbe burkolózva, még mindig úgy, mint egykoron. A burjánzó vad növényzet teljesen befedte, mintha féltve őrzött titkokat rejtgetne a kíváncsiskodó szemek és fülek elől. 1723 már régen volt. Akkor vajon miért lakatlan még ma is a sziget?

Persze nemcsak ez a sziget viseli a boszorkány nevet. Számos népmesében előbukkannak eme csúf teremtések, a görbe botjukra támaszkodva, bibircsókával az orrukon, fekete macskájuk kíséretében. Ám a boszorkányok nem mindig vének és csúfak. Épp ellenkezőleg! A régi időkben előszeretettel vádoltak meg fiatal, csinos, csábos nőket, akik ígéző szépségükkel megbabonázták, asszonyaiktól elszertették a férfiakat.

A szónak ezt a titokzatosságot, vonzást, tabuságot jelző mivoltát nem akarják használni manapság védjegyül, hanem neves és patinás szegedi vállalatok.

Itt van például a Pick Rt., amely „Boszorkány szalámijával” már évek óta bolondítja a különleges húsfélék szerelmeseit. A termék olyannyira népszerű, hogy ugyanezen név alatt egy egész termékcsalád piacra dobását fontolgatja a neves élelmiszergyártó cég – egyes források szerint.

Hogy másik példát is hozzak, a Szegedi Paprika Rt. nemrég egy kilenctagú nigériai küldöttséget látott vendégül, maga az afrikai ország kormányzójának vezetésével. A nem hétköznapi delegáció – ha hiszik, ha nem – tárgyalni jött a cég nemzetközileg elismert ún. „Boszorkány fűszerkeveréke” technológiájának megvásárlásáról.

De hogy maradjunk még egy kicsit a gasztronómiánál, feltétlenül meg kell említenem a híres Boszor-

kánykonyha éttermet, amely a város szívében elhelyezkedve egykoron Szeged legjobb konyhája volt.

Akik használják ezt a nevet, mind a benne rejlő különös-különleges jelentésért teszik. Ha most elgondolkoznánk egy percre a boszorkányság valódi jelentéséről, mit jutna eszünkbe? Fekete macska, varázslás, átok és áldás, jóvendőmondás, rontás és gyógyítás. Hát nem olyan, mintha azt mondtam volna, hogy ingák, gyógyfüvek és csodabogyók, energiaátadás, szerelmi rontások és kötések, tarott, biotermékek és feng sui?

Bizony, bizony! A 300 éve ördögös tevékenységek csupán formaságokban átalakulva a ma legnépszerűbb foglalkozásai közé nőttek ki magukat. A régi korok javas- és bábaasszonyai a modern kor jósnői és természetgyógyászaivá váltak. Érdekes módon, mikor üldözték őket, valahogy senki sem kételkedett emberfeletti képességeikben. Ezzel ellentétben, ma a futótűzként terjedő és nagy népszerűségnek örvendő foglalkozások körül rengeteg a hitetlen és a szkeptikus.

Szeged városának karakterét sok patinás és különleges hagyomány és jelkép őrzi. Egyedülálló a szegedi paprika, a papucs vagy a napsugaras házak. De egynek sincs olyan rejtélyes múltja, kétes hírneve, mégis akkora a vonzereje, mint a boszorkányságnak. Ez már a várost meghatározó pillérek egyike, örökre belevésve magát a helyiek identitástudatába.

Egy vonzó és rafinált nőre még mindig előszeretettel használják a boszorkány jelzőt errefele. Talán tényleg azok?

Márkus Julianna

